

УДК 34.03:342.731–055.2

Марія Ткаченко

**ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЖІНОК НА
СВОБОДУ ВІРОСПОВІДАННЯ В
СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА
МЕХАНІЗМИ ЇХ ЗАХИСТУ НА
МІЖНАРОДНОМУ ТА
НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

Стаття присвячена дослідженню проблеми порушення прав жінок на свободу віросповідання в сучасному світі, а саме жінок, які сповідують іслам та мають особливі елементи одягу, через які виникають спірні та конфліктні ситуації в різних країнах світу. У Європі більшість держав мають на меті заборонити носіння нікябів, паранджі та хіджабів, пояснюючи це необхідністю забезпечення національної безпеки; у той же час, у деяких країнах Близького Сходу відбувається протилежна ситуація і за не носіння спеціального одягу жінок карають навіть смертю. В даній статті розглянуто дві крайності, дві протилежні ситуації, однак вони в повній мірі демонструють порушення прав на свободу віросповідання та в цілому прав людини. Крім того, в статті міститься аналіз сучасних механізмів захисту права на свободу віросповідання, що діють як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Ключові слова: *права людини, свобода віросповідання, право на свободу віросповідання, порушення прав та свобод людини, порушення прав жінок на свободу віросповідання, механізми захисту прав людини. іслам, мусульманський одяг.*

Постановка проблеми. *Перш за все, необхідно зазначити, що дана стаття має на меті розглянути дві крайності проблеми порушення прав свободи віросповідання та свободи вибору, які повинна мати кожна*

людина. Проте дедалі частіше спостерігається їхнє порушення. Оскільки, в контексті даного дослідження розглянуто порушення прав та свобод жінок, які сповідують іслам, в даній статті буде виділено два основних напрями.

По-перше, дедалі частіше у низці країн Європи – Франція, Німеччина, Данія, Нідерланди і багатьох інших – було прийнято певні закони, в яких зазначена заборона носіння таких елементів мусульманського одягу як паранджа та нікаб в громадських місцях, що є обов'язковим правилом для жінок в ісламі. Однак це є прямим порушенням права на свободу віросповідання та їхнього вибору як своєї релігії, так і виконання основних правил, які були написані у Корані, священній книзі для кожного мусульманина.

По-друге, розглянуто проблему порушення прав жінок, які проживають в країнах Близького Сходу, і через відсутність мусульманського одягу – хіджаба, нікаба або паранджі можуть навіть поплатитись життям. Крім того, через радикальну інтерпретацію вчень релігії порушується значно більший ряд основних прав та свобод, якими має бути наділена кожна людина в таких країнах як Афганістан, де владу захопила терористична організація «Талібан» та в Ірані, де неодноразово дівчат, які виходили на вулицю без мусульманського елемента одягу навіть було покарано вбивством.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. В якості основних джерел для дослідження в даній статті було використано, по-перше, Конвенцію Ради Європи, в якій було виділено основними аспектами такі статті як стаття 9, яка описує право кожного на свободу думки, совісті та релігії, яка включає свободу змінювати свою релігію або переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів,

як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно. Крім того, свобода сповідувати свою релігію або переконання підлягає лише таким обмеженням, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах громадської безпеки, для охорони публічного порядку, здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [2].

Крім того, потрібно виділити також статтю 14, яка описує заборону дискримінації за будь-якою ознакою – статі, раси, кольору шкіри, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або, за будь-якою іншою ознакою [2].

Разом з тим, було проаналізовано Коран, який є священною книгою мусульман, щодо того, яких приписів має дотримуватись жінка, яка сповідує іслам; а також аспектів ставлення до жінок в цій релігії. Підґрунтям для цього дослідження також стали статті законів, які було прийнято у деяких країнах Європи, в яких було зазначено нововведені заборони на носіння мусульманського одягу. Крім того, було розглянуто матеріали ЗМІ, в яких висвітлювалися випадки порушення прав та свобод людини у відповідній сфері для опису, як ситуацій з порушенням прав на вільне носіння мусульманського одягу в країнах Європи, так і порушення природних прав та свобод жінок, і випадків, які суперечать нормам моралі.

Метою статті є аналіз проблеми порушення прав жінок на свободу віросповідання в сучасному світі та механізми їх захисту на міжнародному та національному рівні на прикладі порушення прав та свобод, з якими стикаються жінки-мусульманки по всьому світу.

Виклад основного матеріалу. Дослідження питання порушення прав жінок на вільне вираження свого

релігійного вірування та виконання приписів або навпаки його не вираження, не мало б бути таким важливим у «толерантному» сьогоденні, однак саме це питання має отримати розголос, адже в різних країнах та культурах жінки все ще страждають від того, що за них вирішують, що вони мають право або не мають права носити чи не носити, якщо такі речі не виходять за рамки базової моралі, і саме оскільки дане питання не є лише бажанням кожної жінки, а саме законами та приписами, яким вони мають слідувати по вченню свого вірування, якщо вибір був зроблений саме на його користь, то таке питання має отримувати широкий розголос.

В даному дослідженні розглянуто дві протилежні ситуації та проблеми, які стосуються жінок, послідовниць ісламської релігії. По-перше, взято до уваги європейський регіон, прогресивні країни Європи, в яких забороняється носіння особливого мусульманського одягу – нікабів, паранджі, а часом, навіть хіджабів. По-друге, повністю протилежна ситуація, в якій жінок навіть вбивають за те, що вони вийшли на вулицю без хіджабу, а також більш серйозні обмеження, які викликані як радикалізацією вчень ісламу, так і безконтрольною діяльністю терористичних організацій, які захопили владу в певних регіонах.

Багато міжнародних організацій мають на меті захист прав людини, основними з них є Рада Європи, ОБСЄ, Спеціалізовані установи ООН та інші. Насамперед необхідно позначити дві найголовніші статті Конвенції про захист прав і основоположних свобод, яка була ухвалена урядами-членами Ради Європи, які підписали цю Конвенцію, беручи до уваги Загальну декларацію прав людини, проголошену Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 10 грудня 1948 року. Саме Стаття 9 та Стаття 14 виступили основними аспектами

дослідження та які виявились порушеними в представлених проблемах [2].

У цих статтях Конвенції про Ради Європи, як вже було вказано відмічено основні позиції, які стосуються свободи віросповідання. Однак дані статті були неодноразово порушені щодо жінок-мусульманок шляхом заборони носіння особливого одягу в громадських місцях. Цитуючи уривок Статті 9 «а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно», основними орієнтирами є те, що повинна бути свобода в як приватних, так і особливо прилюдних, тобто громадських місцях на дотримання релігійних обрядів [2]. Переходячи до питання дотримання релігійних обрядів важливим є процитувати 59 аят Корану, який є священною книгою мусульман: «О Пророче! Скажи своїм дружинам, донькам і віруючим жінкам, щоб вони одягалися у свої покривала. Так їх легше впізнаватимуть і не образять. Аллаг — Прощаючий, Милостивий! «Легше впізнаватимуть» — відрізнятимуть від рабинь і блудниць (ібн Касір)» [1]. В наведених уривках Корану відмічено те, що жінки мають покриватись в громадських місцях, для того, щоб їх впізнавали як вільних та благочестивих жінок та не заподіяли їм жодної шкоди та образи. Проте причини, через які вони мають це робити є не стільки важливими, оскільки це особистий вибір жінок сповідувати дану релігію, проте дії урядів ряду держав повністю суперечать статтям указаної конвенції.

Надалі наведено приклади, в яких показано дії урядів держав країн Європи. Найпершою країна Європейського союзу, яка заборонила носити в громадських місцях мусульманський одяг, який повністю приховує обличчя стала Франція.

Відповідний закон, було ініційовано урядом тодішнього президента Ніколя Саркозі та схвалено Національною асамблеєю країни майже чотирнадцять років тому – 13 липня 2010 року. Даний закон набув чинності 11 квітня 2011 року. Європейський Суд з Прав Людини не побачив порушення прав людини у забороні паранджі. У французькому законі, з метою уникнення дискримінації мова йде не конкретно про мусульманський одяг, а саме про елементи одягу, які певним чином приховують обличчя: "Ніхто не повинен носити у громадських місцях елементи одягу, які служать для того, щоб приховувати обличчя". Носіння будь-якого виду релігійного одягу та головних уборів було заборонене у французьких школах ще в 2004 році. У 2014 році Європейський суд з прав людини у Страсбурзі (ЄСПЛ) постановив, що ухвалений Францією закон заснований на ідеї «мирного співіснування» і, жодним чином не порушує Європейської конвенції з прав людини. Рішення ЄСПЛ відкрило шлях для ухвалення подібних законів і у низці інших європейських країнах, на які поширюється юрисдикція суду в Страсбурзі [3]. До того ж, у Франції було заборонено носіння абайї – вільного довгого халату, який носять деякі мусульманки [4].

Іншою прогресивною країною, яка ухвалила закон, що суперечить даним статтям стала Данія. Парламент Данії 31 травня 2018 року ухвалив закон, який забороняє з'являтися в громадських місцях у головних уборах та елементах одягу, які повністю закривають обличчя. Під заборону потрапили не тільки традиційні мусульманські паранджа і нікаб, але і капелюхи, шапки, шарфи, маски, шоломи і навіть штучні бороди, які як раз і являються елементами одягу, які приховують значну частину обличчя. Принагідно зазначити, що при цьому дозволяється натягувати на обличчя шарф в холодну пору року або носити маски під час карнавалу. Але, перш за все, заборона

торкнеться паранджі – мусульманського жіночого верхнього одягу, що повністю закриває тіло й обличчя, залишаючи при цьому лише щільну сітку–проріз для очей; а також нікаба – головного убору, що повністю закриває обличчя та волосся і залишає лише проріз для очей. Порушення закону, вчинене вперше, карається штрафом у 135 євро. Ця сума зростає до 1350 євро, починаючи з четвертого порушення [3].

Разом з цим, необхідно зазначити, що парламент Нідерландів проголосував за запровадження заборони на носіння паранджі та нікаба у 2017 році. Обмеження поширюється на урядові будівлі, громадський транспорт, школи та лікарні. Цей захід влада, наскільки відомо, пов'язує з необхідністю ідентифікації особи. Порушникам загрожує штраф до 400 євро. Але в Нідерландах дуже мало жінок носять паранджу або нікаб – за даними уряду в Гаазі, їх усього близько ста [3].

Крім того, у Болгарії заборону на носіння паранджі, нікаба та будь-яких головних уборів, що приховують обличчя, в тому числі балаклав, масок, накидок та інших схожих з ними елементів одягу, було запроваджено у 2016 році. За порушення даної заборони було введено штраф у 750 євро [3].

Ще однією країною, де відбувались досить гострі дебати стосовно можливості носити ученицям шкіл і студенткам вищих навчальних закладів мусульманський одяг, що повністю закриває тіло та обличчя, – нікаб і паранджу, стала одна з розвинених країн, країна «Великої Сімки» – Німеччина.

На окрему увагу заслуговує той факт, що приводом для однієї з дискусій стосовно цього питання стало рішення Вищого адміністративного суду Гамбурга, який прийняв рішення дозволити 16-річній дівчині приходити на заняття в школі в нікабі. Адміністрація навчального закладу прийняла рішення заборонити допуск її в

подібному одязі до уроків, а судді обґрунтували своє рішення «беззастережним захистом свободи віросповідання». Обмеження цієї свободи можливе тільки в тому випадку, якщо вона порушує положення певних законодавчих документів, йдеться в постанові суду, а оскільки в законі про шкільну освіту федеральної землі Гамбург про це немає жодної згадки, то і обмеження прав дівчини-мусульманки неприпустиме, як було вирішено судом. [5].

Слід відзначити, що в цілому у Німеччині немає загальної заборони нікаба або паранджі, лише певні обмеження, які стосуються Федеративних земель [3].

Однак, чи не порушують майже усі вищезазначені проблеми та наведені приклади статтю 9 та статтю 14 Конвенції ООН, забороняючи жінкам вдягати особливий одяг, який відповідає вимогам їхньої релігії, а саме свободу сповідувати свою релігію, у тому числі й прилюдно (ст. 9) та заборону дискримінації за релігійним фактором (ст. 14). Оскільки жінки вдягають дані елементи одягу згідно з вченням ісламу, а не тільки за бажанням – це є порушенням їх права сповідувати свою релігію та бути вірною їй вченням.

Крім того, доцільно також розглянути можливість віднесення мусульманок до представниць меншин на території країн ЄС, адже меншини як правило, описують у документах як права з національними або етнічними, релігійними та мовними характеристиками, які відрізняються від більшості населення і які вони бажають зберегти.

Меншини мають бути захищені на декількох рівнях, а саме, по-перше, на рівні ООН, – а саме, статтю 27 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, а також Декларацією про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних і мовних меншин, прийнятою у 1992 році; а також, безумовно, на європейському рівні – обов'язковим документом: Рамковою

конвенцією про захист національних меншин, яка створила контрольний орган, що складається з незалежних експертів, – Консультативний комітет з рамкової конвенції. Інші сектори Ради Європи містять види діяльності, які стосуються захисту меншин: Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, Європейська комісія проти расизму та нетерпимості (ЄКРН), а також Комісар з прав людини здійснюють діяльність у цьому напрямі. До всього вищесказаного необхідно відмітити, що також меншини мають бути захищені наявністю в рамках Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) спеціальної посади Верховного комісара у справах національних меншин та відповідними документами ОБСЄ [12].

На думку ООН, закон перешкоджає праву жінок виявляти релігійні почуття. У Комітеті ООН з прав людини вважають, необґрунтованими переконання французьких законотворців, що «заборона на паранджу» необхідна з огляду на безпеку.

Загалом законопроекти стосовно заборони чи дозволу носіння релігійного одягу обговорювались або були ухвалені у 22-х із 27-ми країн ЄС. За даними дослідження, яке проводилося групою фондів Джорджа Сороса «Відкрите суспільство», до квітня 2018 року в восьми країнах ЄС (Австрія, Бельгія, Болгарія, Данія, Франція, Німеччина, Італія та Іспанія) були ухвалені закони, що забороняють носіння головних уборів та елементів одягу, що закривають обличчя у деяких місцях. Перш за все, мається на увазі традиційний мусульманський жіночий одяг. Крім того, в 13 країнах ЄС релігійний одяг заборонений в окремих приватних або державних установах і компаніях [6].

Отже, у випадках, які було розглянуто вище, спостерігаються численні порушення Конвенції про захист прав і основоположних свобод, яка була

ухвалена урядами-членами Ради Європи, які були зафіксовані на законодавчому рівні. Однак, дії стосовно заборони носіння нікабів та паранджі з огляду національної безпеки в цілому можна охарактеризувати можливою. Оскільки в даних елементах одягу повністю закривається обличчя, можуть бути здійснені, по-перше, дії терористичного характеру, які можуть бути виконані як стереотипно названими представниками даної релігії, так і особами, які не мають до неї відношення і просто обрали в такий спосіб закрити своє обличчя. У будь-якому випадку, такі дії можуть бути виконані, як з прийняттям спеціального закону, так і без нього, а в реальності лише звичайні громадяни держави, які певним чином страждають від таких законів. Ще однією причиною прийняття подібних законів може бути встановлення камер спостереження у великих містах і бажання отримувати контроль знову ж таки з метою забезпечення національної безпеки. В даному випадку знову ж таки, можна відмітити резонансність даної дії, однак завжди можна знайти вихід із ситуації, якомога менше порушуючи права та свободи інших.

На контрасті також розглянуто проблему порушення прав жінок в таких країнах як Афганістан та Іран. Радикальне ісламістське угруповання, яке повернулося до влади в постраждалому від війни Афганістані в серпні 2021 року після виходу військ Сполучених Штатів Америки і НАТО, спочатку пообіцяло забезпечити права жінок і меншин [11].

Одним з найбільших порушень прав та свобод є те, що правлячий в Афганістані режим «Талібану» заборонив жінкам здобувати вищу освіту. Там жінкам заборонено відвідувати державні та приватні університети.

Зазначається, що дане оголошення було зроблено безпосередньо після засідання уряду Афганістану. Не дивлячись на те, що було оголошено те, що

в країні буде менш радикальне правління, "Талібан" все одно широко впроваджує та пропагує свою інтерпретацію ісламського права. Дівчатам було заборонено відвідувати середні та старші школи, а жінкам закрито доступ до більшості робіт та було наказано носити у громадських місцях закритий із голови до ніг одяг, і, крім того, жінок навіть не пускають у парки та спортивні зали [7].

Необхідно також зосередити увагу на тому, що в Афганістані рух «Талібан» заборонив місцевим та іноземним неурядовим організаціям допускати жінок до роботи. Керівник місії ООН в Афганістані та координатор гуманітарної допомоги Раміз Алакбаров повідомив, що Талібан «порушив гуманітарні принципи» [8].

Наступною країною, яка стикнулася з проблемою порушення прав та свобод жінок, являється Іран. Попри вагомий прогрес, Іран усе ще залишається країною, де традиції стримують жінок на шляху до свободи. Речі, які являються типовими для Заходу та жінок, які проживають там – являються немислимою та неймовірною розкішшю для переважної більшості представниць Близького Сходу. Заборони виїжджати за кордон без дозволу чоловіка, відвідувати спортивні майданчики, танцювати в публічних місцях, продукувати музику без схвалення уряду, арешти за громадську активність, що пропагує феміністичні ідеї, – неповний перелік обмежень, з якими стикаються жінки Ірану. Іноді слідування культурній інтерпретації ісламу завершується навіть виправданням вбивства. Неодноразові акти вбивства відбулись у цій країні, і ось приклади деяких із них [9].

По-перше, Мона Хейдарі, яка народилась у 2004, вийшла заміж за Саджада Гейдарі у віці 12 років. Втекла до Туреччини, щоб уникнути домашнього насильства чоловіка над нею, однак була повернена родичами до Ірану, після чого у

2022 обезголовлена чоловіком та його шурином [9].

Ще одним відомим випадком стала Роміна Ашрафі, 2006 року народження, яка була вбита власним батьком у 2020 через втечу з дому з коханим хлопцем, з яким голова сім'ї не дозволив дівчині брати шлюб. Злочин названо "убивством честі". "Роміна не є першою і не буде останньою жертвою убивства честі", – Шахіндохт Молаверді, колишній віце-президент з питань жіночих та сімейних справ Ірану [9].

Ще один відомий випадок вбивства трапився з 22-річною Махсою Аміні. Поліція моралі затримала її за розпущений хіджаб, а потім заявила, що у дівчини «стався серцевий напад». Близькі Аміні наполягають, що її до смерті побили поліцейські. Такі випадки неодноразові. Долі цих дівчат – є прикладом глобальної проблеми, що гостро порушує принципи сучасного гуманізму. Точну кількість подібних випадків встановити складно, адже далеко не всі з них набули публічного розголосу [10].

Кожен з цих випадків є порушення вищевказаної статті 14. Однак, крім того вищеописане питання порушення прав та свобод являється також порушенням деяких інших статей тієї ж самої Конвенції про захист прав і основоположних свобод, яка була ухвалена урядами-членами Ради Європи.

Крім того у Статті 10 зазначено, що кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.

Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким

формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду. Виходячи з опису даних ситуацій, які відбувались та продовжують відбуватись, є також необхідність процитувати статтю 17, Конвенції про захист прав і основоположних свобод, яка була ухвалена урядами-членами Ради Європи. Саме в цій статті описана заборона зловживання правами і пояснення, що жодне з положень Конвенції не може тлумачитись як щось, що надає будь-якій державі, групі чи особі право займатися будь-якою діяльністю або вчиняти будь-яку дію, спрямовану на скасування будь-яких прав чи свобод, вказаних цією Конвенцією, або на їх обмеження в більшому обсязі, ніж це передбачено в Конвенції.

Висновки. У даному дослідженні було з'ясовано, що обидві вищеописані ситуації, або ж, іншими словами, проблеми являються повністю протилежними одна одній, проте обидві являються точно таким же порушенням прав жінок як заборона носіння ісламського одягу в громадських місцях прогресивних держав, так і інтерпретація релігії владою в більш вигідну для себе сторону. Однак, це також стосується порушення статті 9 Конвенції Ради Європи, а саме свободи віросповідання. Віра та релігія – це особиста річ кожного, а отже представникам правлячої влади не варто запроваджувати дії, які забороняють сповідувати свою релігію або навпаки – сильно змушують робити це прилюдно, до того ж, вводячи додаткові заборони.

Крім того, досить доцільним буде провести паралелі між даними ситуаціями, адже однією з причин заборони носіння мусульманського одягу в Європейському Союзі є часті випадки прояву радикальних дій від представників даної релігії (як приклад, діяльність того ж самого Талібану, хоч і в межах Афганістану, однак неодноразово спостерігались дії схожих організацій в країнах Європи), а також дій, які погрожують національній безпеці. Однак, на нашу думку, це лише один з приводів, які отримали можливість інтерпретації. Існують сумніви стосовно того, чи є нормальним обмеження прав одних людей через помилки інших. В таких випадках можна встановити інші регуляторні дії, які будуть стосуватися всіх, не порушуючи їхні права.

Список літератури:

1. Пророк Мухаммад «Коран», сура 33, Аль-Ахзаб. URL: <https://risale.in.ua/qoran/> (дата звернення: 05.05.2024)
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-european-convention-on-human-rights-and-its-protocols> (дата звернення: 05.05.2024)
3. Позднякова Н., Мюллер М. Де в Європі заборонено носити паранджу. 14.07.2020. URL: <https://www.dw.com/uk/де-в-європі-заборонено-носити-паранджу/a-44912709> (дата звернення 14.03.2024)
4. Лотоцька Н. Франція заборонить носити мусульманський одяг в державних школах. 28 серпня 2023 URL: https://lb.ua/world/2023/08/28/572132_franziya_zaboronit_nositi.html (дата звернення 14.05.2023)
5. Гассельбах К., Шаталін В. У ФРН сперечаються про заборону нікаба і паранджі в школах. 14.02.2020 URL: <https://www.dw.com/uk/u-frn-sperechaiutsia-pro-zaboronu-nikaba-i-parandzhi-v-shkolakh/a-52381729> (дата звернення: 05.05.2024)
6. Кореновська С. Комітет ООН: "Заборона паранджі" – це порушення прав людини. 23.10.2018 URL: <https://www.dw.com/uk/комітет-оон-заборона-паранджі-це-порушення-прав-людини/a-46011434> (дата звернення 14.03.2024)
7. Укрінформ. Правлячий в Афганістані режим Талібану заборонив жінкам здобувати вищу освіту. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3638116-taliban-zaboroniv-afganskim-zinkam-vcitisa-v-universitetah.html> (дата звернення 14.03.2024)
8. Аналітичний портал «Слово і діло». Талібан запровадив чергову заборону для жінок в Афганістані. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/12/25/novyna/svit/taliban-zaprovadyv-cherhovu-zaboronu-zhinok-afhanistani> (дата звернення 14.03.2024)
9. Кулиняк В. авторка матеріалів для ГО «Жіноча Ліга», стаття «Традиції, що вбивають: жінки Ірану. URL: <http://womensleague.org.ua/uk-UA/Novyny/Tradycii-shho-vbyvayut-zhinky-Iranu.aspx?ID=68#:~:text=Заборони%20в иїджати%20за%20кордон%20без,з%20якими%20стикаються%20жінки%20Ірану.> (дата звернення 14.03.2024)
10. Гогігідзе К., ВВС, Хіджаб-революція жінок в Ірані. Чи похитнеться режим аятоли?. 15 жовтня 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-63257974> (дата звернення 14.03.2024).
11. Радіо «Свобода», ««Талібан» запровадив найрепресивніший у світі режим для жінок – заява ООН 8 березня», 8 березня 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news->

taliban-prava-zhinok-oon/32308785.html
(дата звернення: 05.05.2024)

12. Рада Європи. Юридичний захист прав людини. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/legal-protection-of-human-rights> (дата звернення: 05.05.2024)

Tkachenko M. A. – student of the Faculty of International Relations, Political Science and Sociology of Odesa I. I. Mechnikov National University.

VIOLATION OF WOMEN'S RIGHTS TO FREEDOM OF RELIGION IN THE MODERN WORLD AND THEIR MECHANISMS OF PROTECTION AT THE INTERNATIONAL AND NATIONAL LEVELS

The article is devoted to the study of the problem of violation of women's rights to freedom of religion and the right of free choice in the modern world, namely women who profess Islam and have the necessity to wear special elements of clothing, such as hijabs, niqabs, burqa and abaya which cause controversial and conflict situations and discussions in different countries of the world. In Europe, for example, most states aim to ban the wearing of niqabs, burqas and hijabs, explaining this by the need to ensure national security; the violation of the rights and freedoms of women who are representatives of the Islamic religion, is a huge problem, which is being faced by Muslim women. More often in a number of European countries such as France, Germany, Denmark, the Netherlands and many others, certain laws were adopted, which stated the prohibition of wearing such elements of Muslim clothing as the burqa and niqab in public places. This a direct violation of the right to freedom of religion and their choice of both their religion and the implementation of the basic rules that were written in the Qur'an, the holy book for every Muslim.

At the same time, in some countries of the Middle East, the opposite situation occurs and for not wearing special clothes, women are punished, even with death. One of the biggest violations of rights and freedoms is that the Taliban regime in Afghanistan has banned women from higher education. There, women are forbidden to attend public and private universities. The next country that has faced the problem of violation of women's rights and freedoms is Iran. Despite significant progress, Iran is still a country where traditions hold back women on the path to freedom. Things that are typical of the West and the women living there are unthinkable and incredible luxury for the vast majority of the Middle East. There are also plenty of known and unknown or unidentified acts of murder the women, who hadn't wear the hijab. This article considers two extremes, two opposite situations, but they fully demonstrate the violation of the rights to freedom of religion and human rights in general. In addition, the article contains an analysis of modern mechanisms for protecting the right to freedom of religion, operating both at the national and international levels.

Key words: *human rights, freedom of religion, right to freedom of religion, violation of human rights and freedoms, violation of women's rights to freedom of religion, mechanisms for protecting human rights. Islam, Muslim clothing.*

*Рекомендовано до друку –
к. політ. н., доцентом Кадук Н. І.*

Стаття надійшла в редакцію 30.05.2024 р.